

СУЧАСНІ МЕТОДИ ОСВІТИ. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Скрипников П.М., Хавалкіна Л.М., Тимошенко Ю.В., Писаренко О.А.

Українська медична стоматологічна академія

Проаналізовано стан дистанційного навчання в медичній галузі України й безпосередньо на кафедрі післядипломної освіти лікарів-стоматологів УМСА. Висвітлено гострі проблеми й перспективи викладання медичних дисциплін дистанційно на кафедрі.

Ключові слова: дистанційне навчання, медична освіта, інформаційні ресурси, навчальні системи, неформальна освіта.

In the article is analyzed the distance learning in the Ukrainian medical education system and directly at the Chair of Dentist Postgraduate Education. The main problems and prospects of development in distance learning of medical disciplines at the chair are shown.

Key words: distance learning, medical education, information resources, educational systems, non-formal education.

У реаліях сьогодення постає питання реформування методів викладання в сучасній системі вищої освіти. Воно вимагає модернізації професійної освіти, упровадження інформаційного освітнього середовища, розробки педагогічних програмних засобів, створення систем дистанційного навчання й забезпечення доступу до ресурсів світових баз даних [4]. Традиційні форми навчання, такі як безпосереднє відвідування практичних занять і лекцій, стають доволі складними в умовах карантинних заходів. На перший план виходять віддалені форми навчання.

Дистанційне навчання – це спосіб здобуття освіти з використанням комп'ютерних і сучасних інформаційних технологій, що дає слухачам змогу навчатися на відстані, без відриву від роботи і виїзду за кордон. Актуальне це питання для громадян іноземних держав, які навчаються в Україні.

Сучасна дистанційна освіта – розгалужена система передачі знань на відстані за допомогою різних засобів і технологій, яка сприяє отриманню слухачами необхідної інформації для використання в практичній діяльності [1].

Відомо кілька організаційно-методичних моделей дистанційного навчання:

- навчання типу екстернату, орієнтоване на екзаменаційні вимоги закладів вищої освіти й призначене для слухачів, які не могли відвідувати навчальні заклади;
- навчання на базі одного університету – для слухачів, що навчаються не стаціонарно, а заочно чи дистанційно; такі програми діють у багатьох провідних університетах світу;
- співробітництво кількох навчальних закладів, у підготовці програм заочного дистанційного навчання дозволяє зробити їх професійно якіснішими й економічнішими;
- автономні освітні установи, спеціально створені для цілей дистанційної освіти;
- автономні навчальні системи, у рамках яких навчання відбувається цілком за допомогою телебачення або радіопрограм, а також додаткових друкованих посібників;
- неформальне, інтегроване дистанційне навчання на основі мультимедійних програм, створених для навчання людей, які не змогли закінчити школу й отримати середню освіту.

Дистанційне навчання, по суті, становить собою особисто-орієнтовану форму освіти, яка дає можливість вибору для викладача навчального матеріалу залежно від інформаційної потреби слухачів, що забезпечує безперервність освіти. Така форма навчання здатна забезпечити постійний освітній ріст особистості, вона розширює й оновлює роль викладача, робить його наставником-консультантом, який координує процес навчання, постійно оновлює матеріали для викладання, підвищує творчу активність і кваліфікацію відповідно до нововведень та інновацій [2].

Кафедра післядипломної освіти лікарів-стоматологів УМСА одна з перших упровадила дистанційне читання лекцій на філії кафедри (Кременчук і Чернігів), а за період карантину з березня по травень 2020 року перейшла на повне дистанційне навчання з лікарями-інтернами й слухачами кафедри.

Однак, дистанційні технології, упроваджені в освітній процес, вимагають ретельнішого відпрацювання методик, аналізу факторів, що впливають на ефективність роботи викладачів і слухачів у дистанційному середовищі. Для подальшого професійного росту співробітники кафедри пройшли 4-тижневий онлайн-курс «Learn Moodle 3.9 Basis». Ця платформа дає можливість використання нових методик навчання із застосуванням концептуального й математичного моделювання викладання, концентрувати й упровадити напрацювання кафедри останніх років. Вона відкриває слухачам доступ до нетрадиційних джерел інформації, підвищує ефективність самостійної роботи, дає зовсім нові можливості формування й закріплення різних професійних навичок.

На кафедрі якість навчання оцінюється за результатами роботи кожного слухача за певний період. Її основа – оцінка засвоєних теоретичних знань, ступеня розвитку клінічного і творчого мислення, навичок самостійної роботи, уміння аналізувати знання і застосовувати їх для вирішення практичних завдань. Оцінка рівня знань виявляє рівень мислення, уміння синтезувати знання з окремих тем, складати розгорнутий план відповіді, давати точні формулювання.

Самостійна робота перевіряється відповідно до сучасних уявлень: уміння пошуку необхідної літератури, орієнтація в потоці інформації, знання основних видів літератури, довідкових видань, навичок пошуку літератури в бібліотеках, навичок науково-дослідної роботи.

Але клінічний досвід, необхідний для формування лікаря-спеціаліста, його інтуїція не можуть мати кількісного вираження.

Тому маємо низку негативних аспектів у дистанційній освіті:

1. Недостатнє технічне оснащення, різна якість інтернет-покриття на території України;
2. Недостатнє відпрацювання практичних мануальних навичок у лікарів-інтернів, а отже, не формується професійне клінічне мислення;

3. Утруднена співпраця з лікарями-інтерністами інших фахів, чим нівелюється можливість консультативної співпраці;
4. Ускладнена ідентифікація дистанційного слухача, оскільки на сучасному етапі розвитку технологій не завжди можна перевірити, хто саме складає іспит (виконує завдання);
5. Наявність освітніх стандартів у медичній галузі при організації дистанційного навчання, які мають сприяти перевірці й контролю результатів освіти, а також пошуку оптимальних шляхів досягнення цих результатів;
6. Адекватність оцінювання знань. Останніми роками найпоширенішою стала методика комп'ютерного тестування, коли використовуються однокрокові завдання. Вони складаються з умови – опису комплексів симптомів і обмеженого набору варіантів діагнозів чи методів лікування, з яких необхідно вибрати один. При цьому не завжди вдається вибрати варіант відповіді таким чином, щоб не спрацював ефект вибору «від зворотного» [3;4].

Висновок. Під час реформування медичної галузі України в умовах складної соціально-економічної ситуації найактуальнішим у медичних ЗВО стає змішане дистанційно-очне навчання. Теоретичну базу слухачі засвоюють дистанційно, а практичні навички мають відпрацьовувати з хворими.

Список використаної літератури

1. Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія [Електронний ресурс] : матеріали міжвузівського вебінару (м. Вінниця, 31 березня 2017 р.) / відп. ред. Л.Б.Ліщинська. – Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2017. –102 с.
2. Лазоришинець В.В. Вища медична та фармацевтична освіта України на сучасному етапі / В.В.Лазоришинець, М.В.Банчук, О.П.Волосовець, І.І.Фещенко, І.Є.Булах/ [Електронний ресурс].– Режим доступу:<http://www.slideshare.net/ss-presentation-779442>.
3. Мінцер О.П. Реформування системи медичної освіти в світі концепції «суспільство знань» / О.П.Мінцер / [Електронний ресурс].– Режим доступу до статті: http://inmeds.com.ua/dn_in_med/5982/.
4. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [Електронний ресурс]: Указ Президента України від 25.06.2013 №344/2013. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.

ЗНАЧЕННЯ ЛІКАРСЬКОЇ ЕТИКИ Й ДЕОНТОЛОГІЇ У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ЛІКАРЯ

Скрипніков А.М., Гринь К.В., Гринь В.Г.

Українська медична стоматологічна академія

У формуванні всебічно розвинутої особистості студента-медика як майбутнього лікаря велике значення має навчання дотримання норм етики й деонтології в медицині, що покладене насамперед на викладацький склад і організаторів навчального процесу.

Ключові слова: етичні норми, деонтологічна компетентність, студент, викладач, лікар.

In the formation of a comprehensively developed personality of a medical student as a future doctor is of great importance to teach compliance with ethics and deontology in medicine, which is placed primarily on the shoulders of the teaching staff and organizers of the educational process.

Key words: ethical norms, deontology competence, student, teacher, doctor.

Протягом останніх років на фоні стрімких соціально-економічних і політичних змін, зниження етико-культурного рівня населення, у досить тяжкий для нашої країни час збереження етичних і деонтологічних норм у лікарській спеціальності постає досить важливим завданням. Це завдання, що полягає у формуванні високих морально-етичних і деонтологічних якостей у майбутніх лікарів покладене, насамперед, на плечі викладацького складу й організаторів навчального процесу.

У вітчизняній системі вищої освіти завжди приділялася пильна увага до духовно-морального виховання особистості, а в період реформування охорони здоров'я питання виховання майбутнього покоління лікарів, які готові себе присвятити такій складній роботі в нашій країні, а не покинути її в майбутньому заради матеріальної винагороди, стає одним із найважливіших.

Розвиток у студента-медика як майбутнього лікаря здатності до активної діяльності й творчої професійної праці – необхідна умова професіоналізму. Деонтологічна грамотність і компетентність студента-медика є складовою частиною більш широкого поняття «професійна компетентність».

Мета роботи – висвітлити основні питання в процесі виховання етичних і деонтологічних принципів та їхнє значення для формування особистості майбутнього лікаря.

І в історичному аспекті, і в наш час особливо високі моральні вимоги пред'являються до роботи лікаря. Це пов'язано з тим, що між лікарем і хворою людиною складаються специфічні взаємини, які не властиві жодній із професій. Пацієнт повинен мати найвищий рівень довіри до лікаря для досягнення успіху в лікувальному процесі. Сукупність історично сформованих моральних норм і принципів, що впливають із завдань лікарської професії, складає сутність лікарської моралі, а наука про лікарську мораль називається лікарською етикою. Найбільш суттєвою, практичною частиною лікарської етики є лікарська деонтологія. Лікарська деонтологія – це наука про професійний обов'язок лікаря (грец. Deon – належне, logos – слово, наука), яка розробляє правила поведінки лікаря, засновані на принципах лікарської моралі, й охоплює питання дотримання лікарської таємниці, заходи відповідальності за життя і здоров'я хворих, проблеми взаємин у медичному співтоваристві й проблеми взаємин із хворими та їхніми родичами [9].